

llana *camuesas* aquest diccionari català-llatí que per la resta no dona mai formes castellanes: hi havia consciència, doncs, de ser un mot foraster d'introducció recent; també és un indicati del seu origen la forma masculina, que només retrobem a Portugal, «*camués bermell*» anotada per Francisco de Zamora [1790, *Diario de los viajes hechos en Cataluña*, p. 297] com a una de les varietats de poma conreades a les Guilleries, al costat de «*camuesas* de cinco especies» i d'una vintena d'altres varietats, totes de nom català. Finalment, tot i que en basc també hi ha representants autòctons de la família *camús*, el mateix Castro observa que l'esmentat *kamuxa* 'espècie de poma' és un castellanisme probable. De fet és més natural que el nom d'una classe especial de poma vingui del d'una localitat que no d'una vella paraula pre-romana; comp. *ripolla* 'varietat de poma' en F. de Zamora, en la relació abans esmentada. La manca de testimonis no hispànics reforça la versemblança de l'origen galaicoportuguès. No repetim ací altres detalls que es trobaran en l'article *camuesa* del DCEC.

DERIV.: *Camosina*, dit d'una pera dolça [S. XVIII, B. de Maldà, *Excursions*, 115, 117], ac. que encara recull el DAG. (però que no consta al *AlcM*) i que ha passat deformada al murc. *gambusina* 'varietat de pera', i, especialment, dit d'una poma com a sinònim de *camosa*; aquesta darrera acc. no és testimoniada fins al segle XIX [1803, Belv., Lab.; Vilanova, *Obres* IV, 141; Vayreda, *Sanch nova* xv, 451]; aplicat a *gràcia*, per a reforçar la qualitat de 'molt agradable i atractiu', és testimoniad en P. Coromines [*L'amor traïdor*, p. 75, i *Pigmalió*, p. 192: «no es sentien encara sadollats d'aquella gràcia -ina que fa de Barcelona la pàtria de tots els catalans.]. M. C.

¹ Encara conegut en el XVI: «lo qui té lo nas *camús*: *simus*», «lo qui té lo nas rom o ample: silo», OPou, a. 1575, *TbPu.*, 246, d'on es deduiria que era un nas petit i aplanat però més estret que ample. — ² Supòsit ben incert, si bé potser tanmateix no improbable en la mesura que l'alpi CAMOX 'mena d'isard' pugui ser d'origen cèltic o almenys gal. Que CAMOX tingués una variant amb ū és idea que no manca de punts de suport (genovès *camüscia*, port. *camurça*, -*muça*, i un *chamus* medieval dels Alps en els docs. de Paul Meyer, minoritari entre els testimonis oc. ant.). És fundat de tota manera que els isards que he vist donaven la impressió d'una cara aplastada amb nas poc vistent (cf. OPou); potser, doncs, tanmateix l'escepticisme que en això mostren M-Lübke (*REW*, 1555) i Wartburg (*FEW* II, 148-9) és excessiu. Més hipotètic encara que es partís de -ŪSIŪ (més aviat -ŪCE?), però tampoc descartat. En tot cas, com es veu, això és apuntalar una hipòtesi en una altra hipòtesi i encara més incerta. — ³ El derivat cat. *camosina* també pot aplicar-se a les peres, com veurem més avall.

CAMP, del ll. CAMPUS 'plana, planura', 'terra extensa fora de poblat'. □ 1.ª doc.: orígens.

«Dixeran que mas amaven morir e-l *camp* que en

la vila», Jaume I, *Cròn.*, 17, «un bou qui menjava longament en un *camp* de blat ---», Llull (*Merav.*, O. C. III, § 2); freqüent en la literatura medieval en el sentit de 'camp de combat' (duel o batalla): «lo rey Carles fo vencedor e levà lo *camp*, e hach viu lo rey Corals», Muntaner, § 69; «ah, Santa Maria, dix la bella Agnès, e per una cosa tan mínima e de tan poca valor, voleu entrar en *camp* clos, a tota ultrança, no tement los perills de la mort e lo dan que seguir poria?», Joanot Martorell, Ag. I, 158. Però no caldrà que ens detinguem més en l'estudi d'un mot tan bé i exhaustivament exposat pels diccionaris històrics. Reparem només que el sentit llatí ha quedat especialment en la vinculació toponímica, aplicat a la rodalia planera d'una ciutat: *El Camp de Tarragona* («vage o venga de Tarragona o del *Camp*», doc. de 1315, Mem. de Capmany II, 78), el *Camp de Llíria*, el *Camp d'Elx*, o altres esteses més estretes de terra plana (*Camp de l'Arpa*, rodal freqüentat per gent sospitosa, en els antics afores de Barcelona).

DERIV.: *Campa* adj. f. [«sis fanecades de terra *campa*», 1370, L. de Válués, castellonenc, com. d'A. Sánchez Gozalvo; «fonch taxat en absència per terra *campa* que té en Frare-Exemeno», Capbreu de Morella, a. 1443, com. de Mn. Milian, f° 88v; «una terra nomenada la Conomina, és terra *campa* ab rengues de ceps», a. 1518, *Spill de Castellbò*, f° 74v; en el Capbreu pallarès de Castellarnau, a. 1759, 47; viu en val. almenys fins a Xàtiva, BDLC XII, 307, i en el Princ., cf. *La Campa* nom d'una partida de terra a Caregue <V. d'Assua>, 1959]. *Campal* [mj. S. xv: «aquest s'era trobat en set batalles *campals* on havia rey o fill de rey», JoMartorell, Ag. I, 13; «en temps de guerra *campal*», 1518, *Spill de Castellbò*, f° 89r].

Campanya 'estesa de país allunyada de poblat' [*tovalles de c.*, per fer-hi àpats, a. 1523; *tanda de campanya*; 'sèrie d'accions de guerra', doc. de 1635; «l'any set-cents noranta-tres / cap a *campanya* se'n 'navan regiment de fusillés / --- adéu, noble Barcelona, / per la fe anem a morí ---», cantaven els soldats catalans manats pel general Ricardos: Milà i F., *Romillo.*, 90.2], pres de l'it. *campagna*; *campanyada*; *campanyol*.

Campar verb intransitiu 'salvar-se, escapar' [mj. segle xv: «los qui *campar* podien, venien cridant e corrent devers la ciutat ---», JoMartorell, Ag. I, 25; «un castell --- allí se féu fort ab tots aquells qui del camp eren *campats*», ib. I, 39] sign. que s'explica, doncs, en el sentit de 'fugir camps enllà'; «les criatures --- ho pagaran --- no-ls alimentaran --- / perquè *campi* qui puga — pel món se n'iran / y per las carreteres — de fam se moriran», romanç recollit a l'Esplugua de Fr. per Milà i F., *Romillo.*, 18.20, versions A₁ i B₁, que en data altres versions, de 1601; arag. «descollar, sobresalir, lucir el garbo» (dicc. de Peralta i Borao); en el ribagorçà fronterer d'Açanui collida al vol la frase «arri!, forat!, vin'ací! Mira, que *camparà* el solivieso» 'el garròt farà de les seves', dita a un ase que fa maleses, 1958; *campà* aran. 'sobresortir', 'treure el cap' (*campà ua henna d'ra porta, et gui-*